

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
комунальної установи «Волинський обласний центр соціально-
психологічної реабілітації дітей»

12.03.2025

м. Київ, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 12.03.2025 групою НПМ здійснено відвідування комунальної установи «Волинський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей» (далі – центр, заклад, установа).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Цикаленко Ірина Ігорівна, начальник відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Черевко Марина Іванівна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Пирога Вікторія Сергіївна, головний спеціаліст відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Прашко Олена Володимирівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Заклад знаходиться за адресою: вулиця Відродження, 12, місто Ковель, Волинська область, 45000.

Керівник закладу – Кондратович Наталія Антонівна, т.в.о. директора центру.

Згідно Положенням комунальної установи «Волинський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей», затвердженого розпорядженням голови Волинської обласної ради від 30.01.2013 № 36/р (в новій редакції), заклад соціального захисту створений для тривалого (стаціонарного) перебування дітей віком від 3 до 18 років, які опинилися у складних життєвих обставинах, надання їм комплексної соціальної, психологічної, педагогічної, медичної, правової та інших видів допомоги.

Заклад засновано на майні, що є спільною власністю територіальних громад області. Власником майна є обласна рада, а функції оперативного управління майном здійснює служба у справах дітей Волинської обласної державної адміністрації.

Прийняття дітей до закладу соціального захисту здійснюється цілодобово та за направленням служби у справах дітей Волинської обласної державної адміністрації або згідно з актом структурних підрозділів у справах дітей органів внутрішніх справ чи за особистим зверненням дитини.

Заклад розрахований на перебування 40 дітей. На день відвідування у закладі перебувало 27 вихованців, серед яких 14 хлопців та 13 дівчат (3 вихованці віком від 3 до 5 років, 4 вихованці віком від 6 до 8 років, 11 вихованців віком від 9 до 13 років, 9 вихованців віком від 14 до 18 років).

Вісім вихованців закладу мають статус «дитина позбавлена батьківського піклування».

Чотирнадцять вихованців центру в березні 2022 року евакуйовані до Республіки Польща у зв'язку з військовою агресією рф. З вихованцями за кордоном знаходиться директор центру — Йовик Галина Володимирівна.

Фінансування закладу у 2024 році становило 8 634 529,00 грн.

На 2025 рік затверджено фінансування закладу в сумі 9 607 001, 00 грн.

Штатна чисельність працівників закладу складає 36,5 штатних одиниць, з яких 5,5 шт. од. медичний персонал: лікар-педіатр – 0,5 шт. од., сестра медична - 5 шт. од. На день проведення відвідування НПМ фактично у закладі працевлаштовано 38 осіб.

У центрі діє карантинна група, в якій вихованці знаходяться не більше 14 днів, для проведення медичного та лабораторного обстеження.

У закладі упродовж доби знаходяться медичні сестри, які слідкують за станом здоров'я дітей. У разі необхідності медичний персонал викликає швидку допомогу.

У закладі відсутні медикаменти, термін придатності яких минув.

Сума витрат на лікарські засоби на одного вихованця на один день складає 5,70 грн.

Вихованці забезпечені п'ятиразовим харчуванням згідно до норм харчування та вікових категорій, відповідно до щоденного меню.

Вартість харчування одного вихованця на один день у закладі складає 124,31 грн.

Вихованці проживають на другому поверсі двоповерхового житлового корпусу (фото 1, 2). У закладі для вихованців облаштовані 4 спальні, 2 ігрові кімнати, актовий зал, кімната для учбових занять, гімнастичний (спортивний) зал, кімната для естетичного виховання, кімната психологічного розвантаження, кабінет інтелектуального розвитку (фото 3 – 16). Харчоблок та їдальня закладу знаходяться на першому поверсі будівлі.

У закладі наявний план евакуації на випадок пожежі, затверджений директором дитячого будинку.

На території закладу облаштовано місця для відпочинку вихованців, ігрові майданчики (фото 17, 18).

У житлових кімнатах закладу проживає від шести до восьми вихованців.

У центрі наявний широкий вибір гуртків та секцій, що дозволяє вихованцям розвивати свої здібності та таланти. Діти займаються аплікацією, ліпленням, вишиванням, бісероплетінням, проводяться музичні заняття тощо.

Для вихованців закладу проводяться виховні години, вікторини, ігри, концерти, конкурси, виставки, перегляд відеороликів, місячники, індивідуальні бесіди, заняття-тренінги, диспути за наступними напрямками: морально-етичне виховання, національно-патріотичне виховання, правове виховання, превентивне виховання, трудове виховання, гендерне виховання, екологічне виховання, художньо-естетичне виховання, фізичне виховання, духовне виховання, розумове виховання, розвиток творчої особистості.

Працівниками центру розроблено журнал індивідуального вивчення вихованця та проведення корекційно-відновлювальної роботи та розвивально-виховної роботи, який містить відомості про дитину, про її сім'ю і друзів, стан навчальної підготовки, стан здоров'я, психологічне обстеження, спостереження вихователя і психолога за дитиною протягом її перебування в карантинній групі, основні завдання корекційно-розвивальної роботи та підготовка вихованця до вибуття з центру.

Для спілкування дітей з батьками чи особами, які їх замінюють, наявна кімната для зустрічей вихованців центру з рідними.

У центрі працює 3 психологи та наявна кімната психологічного розвантаження, в якій розміщено куточок з порадами психолога (фото 19, 20).

Окрім цього, у закладі для вихованців організовуються зустрічі з органами прокуратури, поліції, суду, представниками громадських організацій та благодійних фондів.

Вихованці забезпечені чистим, охайним одягом відповідно до віку, статі дитини та сезону (фото 21, 22).

Для здійснення санітарно-гігієнічних процедур в кімнатах хлопців та дівчат наявні окремі душові та туалетні кімнати, що забезпечені всіма необхідними засобами гігієни (фото 23).

На момент відвідування система опалення у закладі функціонує та забезпечує комфортний температурний режим у житлових та нежитлових приміщеннях.

У санітарно-гігієнічних та житлових кімнатах, а також у їдальні закладу, наявна гаряча вода у системі водопостачання.

Зі слів адміністрації установи, у закладі наявні генератори, якими повністю забезпечується резервне живлення закладу у разі аварійних та планових відключень електроенергії.

У закладі облаштовано укриття для вихованців та персоналу закладу. Укриття складається з двох відокремлених зон: загальної кімнати та спальні. Укриття облаштоване стільцями, столами, є спальні місця, шафа, у якій зберігаються одяг, взуття, іграшки, продукти харчування першої необхідності, кулери з питною водою, медикаменти і вогнегасник (фото 24 – 28). Укриття

забезпечено опаленням, встановлено таблички з покажчиками маршруту руху до укриття разі довготривалої тривоги діти можуть залишатися в укритті на ніч.

На виконання рекомендацій групи НПМ за результатами попереднього відвідування, до посадових інструкцій працівників центру внесено пункт щодо заборони катування (відповідно до статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання).

Усі вихованці дитячого будинку шкільного віку зараховані до навчального закладу, а саме до закладу загальної середньої освіти «Ліцею №1» м. Ковеля.

Група НПМ провела особисте конфіденційне спілкування з 11 вихованцями різних вікових категорій.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 10.10.2023, за результатами якого виявлено порушення прав:

на життя та безпеку;

на захист від катувань, жорсткого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання;

на охорону здоров'я та медичну допомогу.

За результатами попереднього відвідування НПМ вносились такі рекомендації:

1. Волинській обласній раді:

1.1. Надати сприяння та відповідну допомогу Волинському обласному центру соціально-психологічної реабілітації дітей в реалізації зазначених рекомендацій.

2. Керівнику Волинського обласного центру соціально-психологічної реабілітації дітей:

2.1. Встановити таблички (написи) та покажчики маршруту руху до укриття;

2.2. Внести доповнення до посадових інструкцій щодо заборони катування відповідно до статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання;

2.3. Вжити заходів щодо проходження обов'язкового медичного огляду працівників;

2.4. Здійснити демонтаж ґрат на вікнах у приміщенні медичного ізолятора.

Рекомендації групи НПМ, надані за результатами попереднього відвідування, виконані частково.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. У частині житлових кімнатах центру на вікнах встановлено нерозпашні ґрати (фото 29, 30). Вказане є порушенням вимог Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417 (далі – Правила пожежної безпеки).

Правилами пожежної безпеки забороняється встановлення ґрат та інших незнімних пристроїв на вікнах приміщень, де перебувають люди.

У разі необхідності встановлення на вікнах приміщень, де перебувають люди, ґрат останні повинні розкриватися, розсуватися або зніматися. Під час перебування в цих приміщеннях людей ґрати мають бути відчинені (зняті).

Таким чином, встановлення нерозпашних ґрат на вікнах є прямим порушенням вимог Правил пожежної безпеки, що створює небезпеку для осіб, які знаходяться в приміщеннях, зокрема у випадку евакуації.

Порушення права на охорону здоров'я (стаття 49 Конституції України).

2. Групою НПМ встановлено неналежне надання медичної допомоги у центрі.

Зокрема, один із вихованців закладу отримав травму — перелом нижньої кінцівки, вказана подія відбулась 04.03.2025, однак, незважаючи на серйозність ушкодження, медичну допомогу дитині надано лише наступного дня.

Запис про лікарські засоби, які під час огляду (05.03.2025) призначені вихованцю, внесенні до відповідної медичної документації вихованця лише під час здійснення відвідування (12.03.2025), після того як члени групи поцікавилися інформацією про надання медичної допомоги вищевказаному вихованцю.

Вказана бездіяльність персоналу закладу є порушенням статті 49 Конституції України, яка гарантує кожному громадянину право на охорону здоров'я та своєчасну, кваліфіковану медичну допомогу. Окрім того, виявлене порушення суперечить вимогам Порядку надання домедичної допомоги постраждалим при підозрі на перелом кісток кінцівок, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 09.03.2022 № 441 «Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах».

Затримка з наданням медичної допомоги не лише порушує гарантовані права дитини, а й створює потенційні ризики для її здоров'я та життя.

3. Тимчасово виконуюча обов'язки директора центру повідомила, що не всі вихованці закладу мають укладені декларації із сімейними лікарями. Зі слів в.о. керівника закладу, вказане зумовлене затримкою передачі усіх необхідних документів Службою у справах дітей Волинської обласної державної адміністрації під час влаштування дітей до центру, що унеможливорює своєчасне забезпечення вихованців первинною медичною допомогою.

Наявність декларації з лікарем первинної ланки є ключовою умовою доступу до гарантованих державою медичних послуг, зокрема планових оглядів, лікування та профілактики.

Відсутність належним чином оформлених медичних документів може призвести до порушення права дитини на охорону здоров'я та медичну допомогу, гарантованого статтею 49 Конституції України, а також суперечить вимогам чинного законодавства у сфері охорони здоров'я та захисту прав дітей.

4. Також за інформацією, наданою адміністрацією, вихованці центру не можуть бути оглянуті лікарем-психіатром через відсутність у м. Ковель кваліфікованого дитячого психіатра. Це ускладнює не лише своєчасне виявлення та лікування психічних розладів серед вихованців, а й процес отримання відповідних медичних довідок, необхідних для подальшого навчання та соціалізації дітей.

Відсутність такого спеціаліста затримує проходження психіатричних оглядів, що є порушенням права дітей на належну медичну допомогу, зокрема психіатричну допомогу, яка є складовою загального права на охорону здоров'я, гарантованого статтею 49 Конституції України.

5. При проведенні конфіденційного спілкування група НПМ звернула увагу на те, що один вихованець закладу мав на тілі фізичні ушкодження, а саме синці, однак у медичній документації центру інформація щодо дати та причин ушкодження не зазначена.

Отже, група НПМ встановила, що медичними працівниками закладу не складається довідка про фіксацію тілесних ушкоджень (форма № 511/о) відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 14.12.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування».

Відсутність належного документування фактів тілесного ушкодження може перешкоджати ефективному розслідуванню таких випадків у подальшому, а також створює умови для порушення прав вихованців на належний захист і безпеку під час перебування у закладі.

6. У приміщенні закладу, призначеному для зберігання лікарських засобів, повинні дотримуватись температурні та вологісні режими, що відповідають вимогам інструкцій для медичного застосування відповідних лікарських засобів (фото 31). Для моніторингу зазначених параметрів приміщення, в якому зберігаються лікарські засоби, має бути обладнане термометрами та гігрометрами.

Холодильне обладнання для зберігання лікарських засобів повинно бути оснащено термометрами. Отримані показники щодня фіксуються у журналі або картці обліку температури та відносної вологості. Регулярну перевірку зазначених записів здійснює уповноважена особа. Однак у кімнаті, у якій зберігаються лікарські засоби, не застосовуються прилади для постійного

моніторингу температури та відносної вологості (гігрометри). У кімнаті, у якій зберігаються лікарські засоби, відсутні сертифіковані термометри, а також відсутній журнал обліку температури та відносної вологості.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України).

7. При проведенні конфіденційного спілкування з вихованцями, майже всі діти скаржилися на неналежне приготування їжі, а також на наявність сторонніх предметів у приготовлених стравах. Вихованці зазначили, що неодноразово у їжі виявлялися сторонні предмети, такі як волосся та пакувальна плівка. Вказане свідчить про порушення технологічних процесів приготування їжі, а також відсутності належного контролю за її якістю.

Окрім того, деякі вихованці висловили незадоволення якістю приготованої їжі, скаржачись на те, що вона є несмачною, не апетитною та не відповідає базовим вимогам до здорового харчування.

Такі умови харчування можуть негативно впливати на емоційний стан дітей, їхнє самопочуття та загальний фізичний розвиток. Незадоволення їжею може призвести до порушення режиму харчування та вживання недостатньої кількості необхідних для організму дітей поживних речовин.

Також зазначене порушення створює серйозні ризики для здоров'я вихованців, оскільки сторонні предмети у їжі можуть призвести до механічних травм, таких як порізи, або до інфекційних захворювань, якщо харчові продукти були забруднені під час приготування або транспортування. Окрім того, це свідчить про недотримання санітарних норм і стандартів, що є необхідною умовою забезпечення безпеки харчування у закладах, в яких перебувають діти.

Вказане порушує вимоги пункту 3 статті 6 Закону України «Про безпечність та якість харчових продуктів», згідно з яким виробники та постачальники харчових продуктів зобов'язані забезпечити їхню безпечність для здоров'я споживачів, в тому числі дітей, шляхом належного контролю за процесами приготування, транспортування та зберігання їжі.

Такі порушення не лише загрожують здоров'ю дітей, але й порушують основні соціальні гарантії, що визначають право кожної дитини на належні умови життя, включаючи безпечне харчування.

Неналежна організація харчування та відсутність контролю за його якістю ставлять під загрозу безпеку дітей, що є неприпустимим у межах діяльності закладу, в якому забезпечення здоров'я та благополуччя дітей повинно бути пріоритетом.

8. Групою НПМ виявлено незадовільний санітарно-гігієнічний стан душових кабін, якими користуються вихованці на другому поверсі закладу. Зокрема, в приміщеннях санітарно-гігієнічних кімнатах наявна підвищена вологість, що свідчить про відсутність належного вентиляційного режиму та неефективність існуючих заходів з контролю вологості в приміщеннях. Окрім

того, в душових кабінах спостерігається стійкий запах цвілі та плісняви, що є ознакою порушення санітарних норм і може призвести до розвитку грибкових інфекцій та інших захворювань, небезпечних для здоров'я дітей (фото 32 – 34).

Такі умови порушують вимоги до забезпечення санітарно-гігієнічних умов, визначених державними стандартами санітарії і гігієни для дитячих установ.

Відсутність ефективних заходів з усунення виявлених проблем може негативно вплинути на здоров'я вихованців, а також порушує їхні права на належне середовище для навчання та проживання.

9. Окрім того, групою НПМ виявлено порушення щодо використання неперсоналізованих мочалок в душових кабінах, якими користуються вихованці закладу (фото 35 – 36). В душових кабінах виявлені мочалки, що не мають чіткої індивідуальної прив'язки до кожного вихованця, з ознаками плісняви та забруднень. Наявність таких засобів гігієни є порушенням санітарно-гігієнічних вимог щодо індивідуального використання засобів гігієни, оскільки вони можуть стати джерелом інфекцій та інших захворювань, особливо для дітей, організм яких є більш уразливим до бактеріальних та грибкових інфекцій.

Відсутність належної індивідуалізації таких засобів, а також наявність ознак плісняви, може негативно вплинути на здоров'я вихованців та порушує їхні права на безпечні умови для особистої гігієни та здоров'я.

10. Твердий інвентар у житлових кімнатах вихованців, зокрема тумби приліжкові та ліжка, є застарілими та потребує оновлення (фото 37 – 39). В умовах значного зношення зазначений інвентар не забезпечує належного рівня комфорту та безпеки для використання вихованцями. Тумби та ліжка не відповідають вимогам ергономічності та безпеки, що можуть призвести до травмування, а також є незручними під час їх використання.

Меблі та інвентар у закладах соціального захисту мають бути у належному стані, відповідати стандартам якості та забезпечувати безпеку користувачів.

Відсутність належного оновлення інвентарю не тільки негативно впливає на фізичний комфорт вихованців, а й створює додаткові ризики для їхнього здоров'я та благополуччя.

11. У санітарно-гігієнічних приміщеннях закладу відсутні накладки для унітазів (фото 40). Відсутність таких накладок створює небезпечні умови для дітей, оскільки унітази без належного захисту можуть бути джерелом травмування, особливо в умовах підвищеної вологості та слизької поверхні.

Такі умови порушують пункт 4 статті 30 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», який вимагає створення безпечних і гігієнічних умов у закладах для забезпечення здоров'я та безпеки громадян, зокрема дітей.

Порушення права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Європейської конвенції з прав людини).

12. Групою НПМ встановлено, що натільна білизна вихованців не персоналізована.

Відповідно до рекомендацій Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню СРТ/Inf(98)12-part (далі – Стандарти КЗК) вищезазначені умови не сприяють зміцненню почуття самотності особистості та особистої гідності вихованців.

13. У санітарно-гігієнічних кімнатах відсутні дверцята для забезпечення права на приватність вихованців при здійсненні санітарно-гігієнічних процедур (фото 41).

Відсутність належного облаштування санітарно-гігієнічних приміщень центру унеможлиблює забезпечення мінімального рівня конфіденційності, негативно впливає на психологічний стан дітей, формування їхніх особистих кордонів та поваги до власної гідності.

14. Групою НПМ встановлено, що матраци на ліжках вихованців обгорнуті технічною пакувальною плівкою, що може мати негативний вплив на здоров'я дітей (фото 42).

Технічна пакувальна плівка призводить до утворення парникового ефекту, що сприяє накопиченню вологи та тепла між плівкою та матрацом. Це створює сприятливі умови для розвитку патогенних мікроорганізмів, таких як грибки та бактерії, що можуть викликати неприємні запахи, плісняву, а також негативно впливати на здоров'я вихованців, зокрема провокуючи алергічні реакції та респіраторні захворювання.

Окрім того, використання технічної пакувальної плівки створює підвищений ризик травмування, оскільки плівка має слизьку поверхню, що підвищує ймовірність ковзання та падінь дітей з ліжок.

Інші порушення.

15. У закладі графік роботи гуртків не розміщений у доступному для вихованців місці. Зазначене обмежує можливості вихованців для участі в позакласних заходах, що негативно позначається на їхньому розвитку та вихованні.

16. Групою НПМ встановлено, що сучасний спортивний зал закладу зачинений на ключ і недоступний для вихованців, окрім часу, призначеного для уроків фізкультури. Наявність сучасного спортивного залу, який не використовується для фізичної активності вихованців, обмежує їх доступ до необхідних умов для фізичного розвитку та активного відпочинку. Це порушує вимоги статті 28 Конвенції про права дитини, що передбачає право дітей на доступ до фізичної активності та спортивних занять як частини їхнього розвитку.

17. Під час проведення конфіденційного спілкування з вихованцями закладу, члени групи НПМ отримали від вихованців інформацію про випадки використання персоналом закладу словесних образ під час спілкування з дітьми. Окрім того, групою НПМ отримано інформацію щодо випадків небажаного тактильного контакту з боку вихователів по відношенню до вихованців. Вихованці, які стали свідками або учасниками таких дій, сприймають цей контакт як дискомфортний, та той, що викликає відчуття незручності, занепокоєння та психологічний стрес.

Недотримання норм гуманного ставлення до дітей, які перебувають у закладі, можуть призвести до погіршення психологічного стану дітей та впливати на їхнє загальне благополуччя.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Волинській обласній військовій адміністрації, Волинській обласній раді, Ковельській міській раді:

вжити заходів щодо усунення наведених порушень прав вихованців, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності;

забезпечити контроль за дотриманням прав вихованців;

провести перевірку стану роботи із соціально-правового захисту дітей у закладі.

2. Комунальній установі «Волинський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей» забезпечити:

демонтаж нерозпашних ґрат у житлових кімнатах вихованців;

належне та своєчасне надання медичної допомоги вихованцям;

укладення декларацій із сімейним лікарем усіма вихованцями центру;

ведення медичної документації відповідно до норм чинного законодавства;

документування фактів тілесного ушкодження відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 02.02.2024 № 186;

дотримання вимог щодо зберігання лікарських засобів;

дотримання технологічних вимог, а також санітарно-гігієнічних вимог щодо приготування їжі;

приведення душових та санітарно-гігієнічних кімнат закладу до належного санітарно-гігієнічного рівня;

персоналізацію особистих засобів гігієни вихованців (мочалок);

персоналізацію натільної білизни вихованців;

оновлення твердого інвентарю у житлових кімнатах вихованців;

використання матраців без технічної пакувальної плівки;

вільний доступ до спортивної зали для вихованців протягом дня;

розміщення у доступному для дітей місці графіку роботи гуртків;

належне ставлення до вихованців, зокрема провести тренінги для персоналу щодо етики спілкування з дітьми та встановлення чітких внутрішніх правил, які забороняють будь-які форми словесних образ та небажаного тактильного контакту з вихованцями.

Додатки: фотоматеріали на 11 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

**Начальник відділу реалізації
національного превентивного механізму
в закладах соціального забезпечення та
освіти Департаменту з питань реалізації
національного превентивного механізму
Секретаріату Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини**

Ірина ЦИКАЛЕНКО

Фотоматеріали:

Фото 1

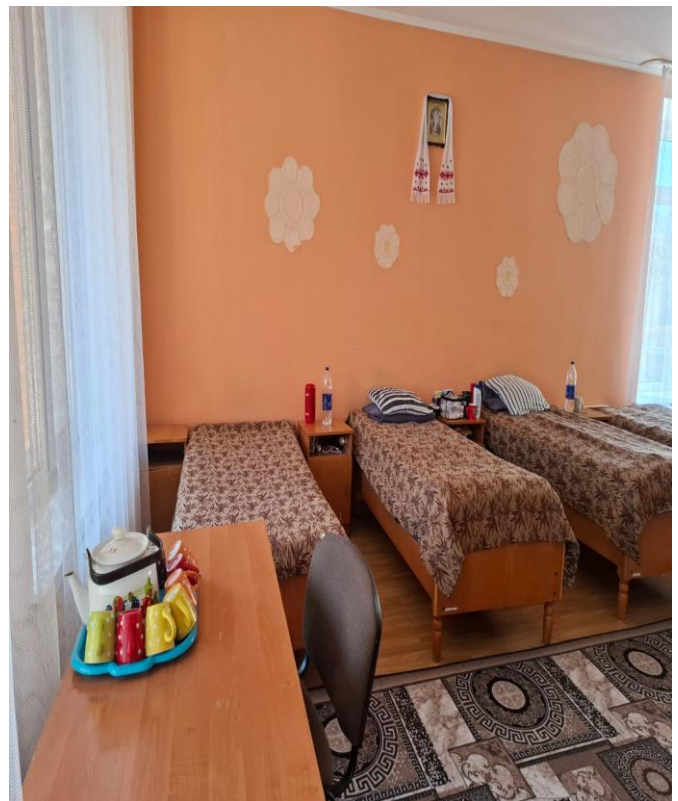
Фото 2

Фото 3

Фото 4

Φoto 5

Φoto 6

Φoto 7

Φoto 8

Фото 9

Фото 10

Фото 11

Фото 12

Фото 13

Фото 14

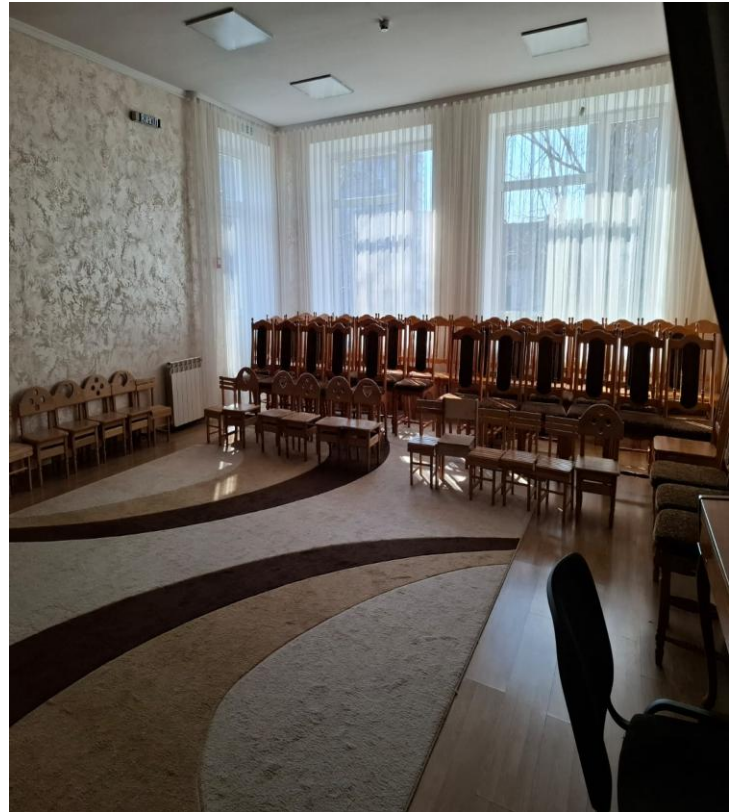

Фото 15

Фото 16

Фото 17

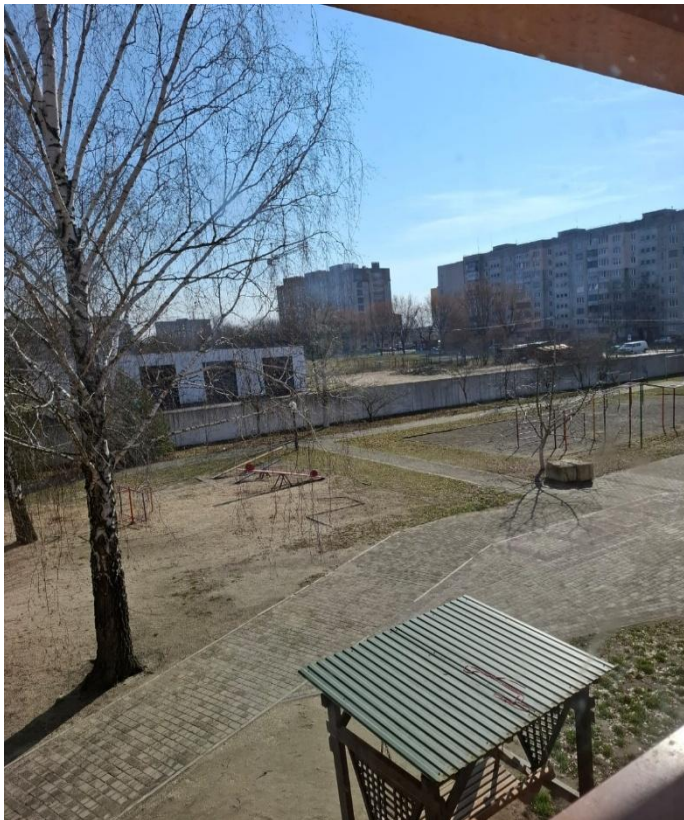

Фото 18

Фото 19

Фото 20

Φoto 21

Φoto 22

Φoto 23

Φoto 24

Φοτο 25

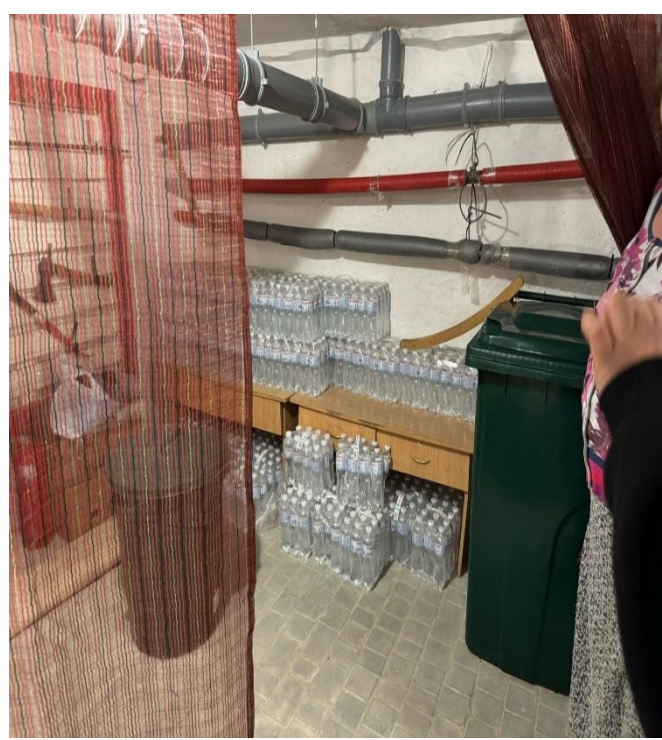
Φοτο 26

Φοτο 27

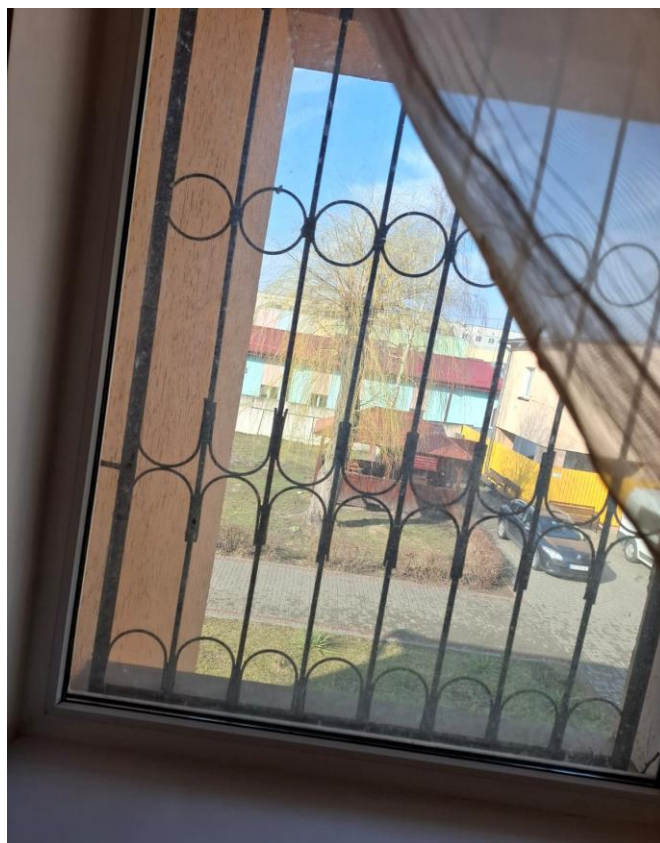
Φοτο 28

Φοτο 29

Φοτο 30

Φοτο 31

Φοτο 32

Φοτο 33

Φοτο 34

Φοτο 35

Φοτο 36

Φoto 37

Φoto 38

Φoto 39

Φoto 40

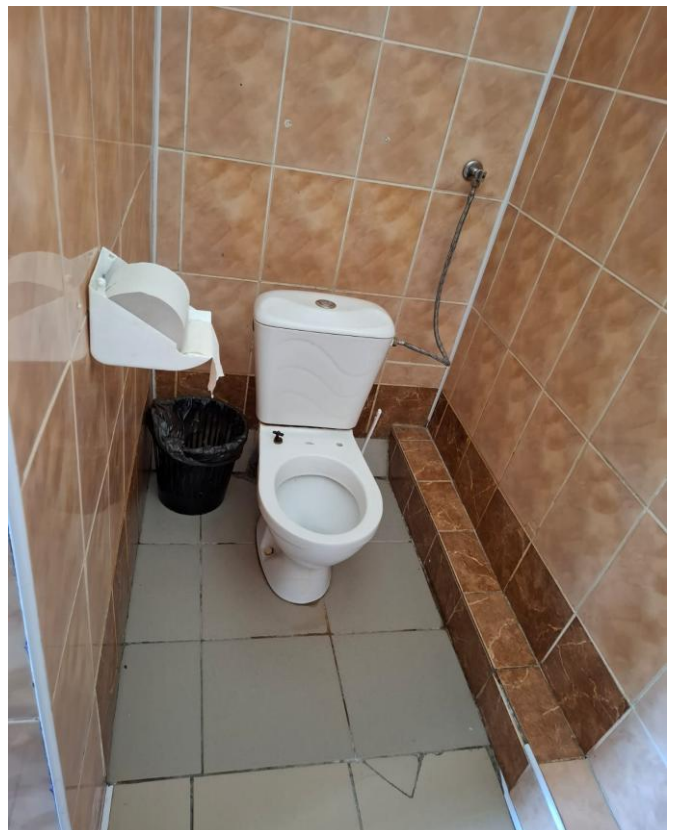

Фото 41

Фото 42

